

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

29 martie 2012*

„Achiziții publice — Directiva 2004/18/CE — Proceduri de atribuire a contractelor de achiziții — Cerere de ofertă restrânsă — Aprecierea ofertei — Cereri ale autorității contractante care vizează clarificarea ofertei — Condiții”

În cauza C-599/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovacia), prin decizia din 9 noiembrie 2010, primită de Curte la 17 decembrie 2010, în procedura

SAG ELV Slovensko a.s.,

FELA Management AG,

ASCOM (Schweiz) AG,

Asseco Central Europe a.s.,

TESLA Stropkov a.s.,

Autostrade per l'Italia SpA,

EFKON AG,

Stalexport Autostrady SA

împotriva

Úrad pre verejné obstarávanie,

cu participarea:

Národná dial'ničná spoločnosť a.s.,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot (raportor), președinte de cameră, doamna A. Prechal, domnul K. Schiemann, doamna C. Toader și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

* Limba de procedură: slovacă.

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 decembrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru SAG ELV Slovensko a.s., FELA Management AG, ASCOM (Schweiz) AG, Asseco Central Europe a.s. și TESLA Stropkov a.s., de R. Gorej, de L. Vojčík și de O. Gajdošech, avocats;
- pentru Autostrade per l'Italia SpA, EFKON AG și Stalexport Autostrady SA, de L. Poloma și de G. M. Roberti, avocats;
- pentru Úrad pre verejné obstarávanie, de B. Šimorová, în calitate de agent;
- pentru Národná diaľničná spoločnosť a.s., de D. Nemčíková și de J. Čorba, advokát;
- pentru guvernul slovac, de B. Ricziová, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de C. Zadra și de A. Tokár, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 2, 51 și 55 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unor litigii între, pe de o parte, Úrad pre verejné obstarávanie (Oficiul de achiziții publice, denumit în continuare „Úrad”) și, pe de altă parte, întreprinderile neselectate în urma unei cereri de ofertă lansate în cursul anului 2007 de Národná diaľničná spoločnosť a.s. (denumită în continuare „NDS”), societate comercială controlată în proporție de 100 % de statul slovac, în vederea furnizării unor servicii de taxare rutieră pe autostrăzi și pe anumite șosele.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 2 din Directiva 2004/18 prevede:

„Autoritățile contractante tratează operatorii economici în mod egal și fără discriminare și acționează potrivit principiului transparenței.”

- 4 Articolul 51 din directiva menționată, care, în cadrul titlului II al capitolului VII din aceasta, face parte din secțiunea 2, intitulată „Criterii calitative de selecție”, prevede:

„Autoritatea contractantă poate invita operatorii economici să completeze sau să clarifice certificatele și documentele prezentate în temeiul articolelor 45-50.”

- 5 Articolul 55 din directiva menționată, care face parte din secțiunea 3, intitulată „Atribuirea contractului”, prevede:

„(1) În cazul în care, pentru un anumit contract, sunt prezentate oferte care par anormal de scăzute în raport cu bunurile, lucrările sau serviciile prestate, autoritatea contractantă, înainte de a putea respinge respectivele oferte, solicită, în scris, detalii privind elementele ofertei pe care le consideră relevante.

Respectivele detalii se pot referi în special la:

- (a) economia procedurii de construcție, a procedurii de fabricare a produselor sau a prestării serviciilor;
- (b) soluțiile tehnice adoptate și/sau condițiile excepțional de favorabile de care dispune ofertantul pentru execuția lucrărilor, pentru furnizarea produselor sau pentru prestarea serviciilor;
- (c) originalitatea lucrărilor, a bunurilor sau a serviciilor propuse de ofertant;
- (d) respectarea dispozițiilor privind protecția [muncii] și condițiile de muncă în vigoare în locul în care se prestează serviciile, lucrările sau bunurile;
- (e) posibilitatea ca ofertantul să obțină un ajutor de stat.

(2) Prin consultare cu ofertantul, autoritatea contractantă verifică elementele menționate anterior, ținând seama de dovezile furnizate.

[...]”

Dreptul național

- 6 Potrivit articolului 42, intitulat „Procedura de evaluare a ofertelor”, din Legea nr. 25/2006 privind achizițiile publice, în versiunea aplicabilă acțiunii principale, potrivit instanței de trimitere:

„1) Procedura de evaluare a ofertelor de către comisie nu este publică. Comisia evaluează ofertele ținând seama de îndeplinirea cerințelor stabilite de autoritatea contractantă sau de entitatea contractantă cu privire la obiectul contractului și exclude ofertele care nu îndeplinesc cerințele menționate în anunțul de atribuire a contractelor de achiziții publice sau în anunțul utilizat drept mijloc pentru a formula invitația de participare la procedura de atribuire ori în caietul de sarcini. [...]

Pentru evaluarea ofertelor care cuprind variante, comisia procedează potrivit articolului 37 alineatul 3.

2) Comisia poate solicita în scris ofertanților clarificări privind oferta. Ea nu poate totuși să invite participantul să își modifice oferta astfel încât aceasta din urmă să fie favorizată și nu poate accepta o asemenea modificare a ofertei.

3) Dacă oferta propune un preț anormal de scăzut, comisia solicită în scris ofertanților clarificări în această privință. Solicitarea trebuie să vizeze obținerea unor precizări legate de elementele ofertei pe care comisia le consideră relevante și care privesc, în special:

- a) economia procedurii de construcție, a procedurii de fabricație a produselor sau a prestării serviciilor;
- b) soluția tehnică sau condițiile deosebit de favorabile de care dispune ofertantul pentru furnizarea produselor, pentru execuția lucrărilor de construcție sau pentru prestarea serviciilor;

- c) originalitatea produselor furnizate, a lucrărilor de construcție sau a serviciilor propuse de ofertant;
 - d) respectarea dispozițiilor privind protecția muncii și condițiile de muncă în vigoare în locul în care se procură produsele furnizate, se execută lucrările de construcție sau se prestează serviciile;
 - e) posibilitatea ca ofertantul să obțină un ajutor de stat.
- 4) Comisia ține cont de clarificarea privind oferta sau prețul anormal de scăzut și de dovezile furnizate de ofertant. Comisia respinge oferta în cazul în care:
- a) ofertantul nu prezintă clarificări scrise în termen de trei zile lucrătoare de la primirea solicitării de clarificare sau în termenul mai lung stabilit de comisie ori
 - b) clarificările prezentate nu corespund cerințelor prevăzute la alineatul 2) sau 3).

[...]

7) Comisia evaluează ofertele care nu au fost excluse în conformitate cu criteriile specificate în anunțul de atribuire a contractelor de achiziții publice, în anunțul utilizat drept mijloc pentru a formula invitația de participare la procedura de atribuire ori în caietul de sarcini, în conformitate cu normele de aplicare a acestora, nediscriminatorii și favorabile unei concurențe economice loiale, astfel cum sunt prevăzute în caietul de sarcini.

[...]"

Acțiunile principale și întrebările preliminare

- 7 NDS a lansat o procedură de cerere de ofertă restrânsă, printr-un anunț publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 27 septembrie 2007, în vederea încheierii unui contract de achiziții publice în valoare estimată de peste 600 de milioane de euro pentru furnizarea serviciilor de taxare rutieră pe autostrăzi și pe anumite șosele.
- 8 În cursul acestei proceduri, NDS a adresat solicitări de clarificare a ofertei către două grupuri de întreprinderi, care figurau printre candidați. Erau astfel vizate, pe de o parte, SAG ELV Slovensko a.s., FELA Management AG, ASCOM (Schweiz) AG, Asseco Central Europe a.s. și TESLA Stropkov a.s. (denumite în continuare „SAG ELV și alții”), precum și, pe de altă parte, Autostrade per l’Italia SpA, EFKON AG și Stalexport Autostrady SA (denumită în continuare „Slovakpass”). În afară de întrebările specifice fiecăreia dintre oferte, legate de aspectele lor tehnice, se solicitau celor două grupuri de întreprinderi clarificări cu privire la prețurile anormal de scăzute propuse. La aceste solicitări au fost furnizate răspunsuri.
- 9 Ulterior, prin decizii adoptate la 29 aprilie 2008, SAG ELV și alții și Slovakpass au fost excluse din procedură.
- 10 Aceste decizii au fost contestate la NDS, care le-a confirmat apoi în fața organismului administrativ de apel competent, Úrad, care, la 2 iulie 2008, a respins, la rândul său, căile de atac cu care fusese sesizat.
- 11 Úrad a considerat că, deși unul dintre motivele invocate de NDS pentru a justifica excluderea celor două grupuri în cauză din procedura de cerere de ofertă, și anume nedepunerea unor certificate pentru instalații care nu erau încă omologate, nu era întemeiat, în schimb, celelalte două motive reținute justificau această excludere. Pe de o parte, aceste două grupuri nu furnizaseră un răspuns adecvat la solicitarea de clarificări cu privire la caracterul anormal de scăzut al prețului ofertelor lor. Pe de altă parte, acestea nu respectau anumite condiții stabilite în caietul de sarcini, și anume cele

prevăzute la articolul 11.1. P 1. 20 din caietul de sarcini pentru SAG ELV și alții, care impun, în esență, să se stabilească parametrii care permit calcularea taxelor rutiere pe baza fracțiunilor acestora, în funcție de anotimp, de zilele săptămânii, de orele zilei, și cele prevăzute la articolul 12. T 1.5 din caietul de sarcini pentru Slovakpass, care impun să se prevadă un grup electrogen de alimentare de rezervă echipat cu un motor diesel.

- 12 SAG ELV și alții și Slovakpass au contestat aceste decizii la Krajský súd Bratislava (Curtea Regională din Bratislava). Printr-o hotărâre din 6 mai 2009, aceasta a respins acțiunea formulată de SAG ELV și alții. De asemenea, printr-o hotărâre din 13 octombrie 2009, aceasta a respins acțiunile formulate de Slovakpass, care fuseseră conexe de instanță și care vizau, pe de o parte, anularea deciziei adoptate de Úrad la 2 iulie 2008 și, pe de altă parte, anularea deciziei prin care NDS confirmase temeinicia măsurii sale de creare a unei comisii de evaluare a ofertelor, contestată de altfel de Slovakpass.
- 13 Aceste două hotărâri au fost atacate cu apel la Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovacie). Ținând seama de argumentele invocate de SAG ELV și alții și de Slovakpass, precum și de motivele invocate de Comisia Europeană în procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor declanșată împotriva Republicii Slovacie ca urmare a neregularităților care ar afecta procedura de cerere de ofertă în cauză în acțiunea principală, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă deciziile NDS în cauză respectă principiile de drept al Uniunii privind nediscriminarea și transparența la atribuirea contractelor de achiziții publice. În special, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă aceste principii se opun posibilității ca autoritatea contractantă să respingă o ofertă pentru un motiv întemeiat pe nerespectarea caietului de sarcini, fără să solicite în prealabil candidatului să se justifice cu privire la această neregulă, sau pentru un motiv întemeiat pe caracterul anormal de scăzut al prețului ofertei, fără să îi fi adresat suficient de clar o întrebare candidatului cu privire la acest aspect.
- 14 În aceste împrejurări, Najvyšší súd Slovenskej republiky a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva 2004/18 [...], în versiunea în vigoare în perioada relevantă în speță, trebuie interpretată în sensul că, în temeiul articolului 51 coroborat cu articolul 2 din această directivă, ținând cont de principiile nediscriminării și transparenței la atribuirea contractelor de achiziții publice, autoritatea contractantă are obligația să ceară clarificarea ofertei, respectând drepturile procedurale subiective ale particularului de a fi invitat să completeze sau să clarifice certificatele și documentele prezentate în temeiul articolelor 45 și 50 din directiva menționată, în cazul în care caracterul puțin comprehensibil și puțin clar al ofertei unui participant la procedura de atribuire poate duce la excluderea participantului de la aceasta din urmă?

2) Directiva 2004/18 [...], în versiunea în vigoare în perioada relevantă în speță, trebuie interpretată în sensul că, în temeiul articolului 51 coroborat cu articolul 2 din această directivă, ținând seama de principiile nediscriminării și transparenței la atribuirea contractelor de achiziții publice, autoritatea contractantă nu are obligația să ceară clarificarea ofertei în cazul în care consideră în mod întemeiat că nu sunt întrunite cerințele privind obiectul contractului?

3) Este conformă cu articolele 51 și 2 din Directiva 2004/18 [...], în versiunea în vigoare în perioada relevantă în speță, o dispoziție de drept intern potrivit căreia comisia constituită pentru evaluarea ofertelor are doar posibilitatea de a solicita în scris participanților clarificări privind oferta?

Este conformă cu articolul 55 din Directiva 2004/18 [...] poziția autorității contractante potrivit căreia aceasta din urmă nu este obligată să ceară ofertantului clarificări în privința unui preț anormal de scăzut, iar [acestea], ținând seama de formularea cererii adresate de autoritatea contractantă reclaman[telor] cu privire la prețul anormal de scăzut, au avut posibilitatea să definească suficient caracteristicile esențiale ale ofertei prezentate?”

Cu privire la admisibilitatea întrebărilor preliminare

- 15 Potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de relevanță. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea în special Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli, C-188/10 și C-189/10, Rep., p. I-5667, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 16 În raport cu aceste principii, guvernul slovac a susținut în cuprinsul observațiilor sale scrise inadmisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în primul rând, pentru că, în litigiul dedus judecării instanței de trimitere de SAG ELV și alții, nu s-ar fi invocat nicio critică referitoare la clarificarea ofertei candidaților la cererea de ofertă.
- 17 Cu toate acestea, este clar că Curtea este sesizată cu o cerere unică de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de instanța de trimitere cu ocazia a două litigii care au fost deduse judecării acesteia concomitent și care au fost conexe. Prin urmare, împrejurarea invocată de guvernul slovac în ceea ce privește acțiunea introdusă de SAG ELV și alții nu ar putea, în orice caz, să aibă o influență cu privire la admisibilitatea acestei cereri decât dacă s-ar fi dovedit că nici în cealaltă acțiune principală nu fusese invocată nicio critică referitoare la clarificarea ofertei candidaților la cererea de ofertă. Întrucât nu a fost dovedită și nici chiar invocată o astfel de situație, trebuie respinsă prima excepție de inadmisibilitate.
- 18 În al doilea rând, guvernul slovac susține că partea din cea de a treia întrebare a instanței de trimitere care vizează cererea de clarificare a ofertei anormal de scăzute, astfel cum a fost formulată de autoritatea contractantă, nu are legătură cu litigiul introdus de Slovakpass, în care era contestată în fața instanței de apel aprecierea efectuată în primă instanță cu privire la această cerere.
- 19 Deși guvernul slovac susține în această privință că, potrivit dreptului procedural național, instanța de trimitere nu putea examina un alt motiv decât cel care era invocat în fața sa, o asemenea critică, care se întemeiază astfel pe o normă națională, nu presupune totuși că întrebarea adresată ar fi în mod vădit lipsită de legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiilor în cauză.
- 20 În sfârșit, este clar că, în acțiunile principale, candidații neselectați au ajuns în această situație ca urmare a aprecierii de către autoritatea contractantă a răspunsurilor la solicitările de clarificare a ofertelor pe care le-au depus aceștia. În aceste condiții, rezultă că întrebările adresate de instanța de trimitere, care se raportează la condițiile în care trebuie sau pot să fie prezentate astfel de solicitări în raport cu cerințele dreptului Uniunii nu sunt în mod vădit lipsite de legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiilor în cauză.
- 21 Curtea trebuie, prin urmare, să se pronunțe.

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 22 Astfel cum au arătat guvernul slovac și Comisia, trebuie să se observe, în primul rând, că articolul 51 din Directiva 2004/18 este una dintre dispozițiile cuprinse în secțiunea 2 din aceasta, referitoare la criteriile de selecție calitativă a candidaților sau a ofertanților. Dispozițiile acestui articol nu

influențează, așadar, aprecierea pe care Curtea trebuie să o efectueze pentru a răspunde la întrebările adresate și care se raportează, ținând seama de împrejurările din acțiunile principale, doar la etapa procedurii referitoare la o cerere de ofertă restrânsă în care, ca urmare a selectării candidaților autorizați să prezinte o ofertă, revine autorității contractante obligația de a aprecia aceste oferte. Curtea nu trebuie, așadar, să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 51 din Directiva 2004/18.

- 23 În al doilea rând, împrejurarea că autoritatea contractantă a instituit, în speță, o comisie însărcinată să aprecieze în numele său ofertele candidaților nu o exonerează de responsabilitatea sa de a respecta cerințele dreptului Uniunii în domeniul contractelor de achiziții publice. Astfel, chiar dacă instanța de trimitere solicită să se stabilească compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei dispoziții de drept intern care prevede că comisia instituită în vederea evaluării ofertelor poate doar să solicite în scris participanților să clarifice oferta, această întrebare trebuie să fie înțeleasă ca fiind formulată cu titlu general, ca și cum autoritatea contractantă însăși ar fi plasată într-o astfel de situație.
- 24 În aceste condiții, Curtea trebuie să interpreteze întrebările care i-au fost adresate, luate în ansamblul său, ca vizând să se stabilească în ce măsură autoritățile contractante, în cazul în care apreciază, în cadrul procedurii de cerere de ofertă restrânsă, că oferta unui candidat este anormal de scăzută sau imprecisă ori nu este conformă cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini, pot sau trebuie să solicite clarificări candidatului în cauză, ținând seama de dispozițiile articolelor 2 și 55 din Directiva 2004/18.
- 25 În ceea ce privește articolul 2 din Directiva 2004/184, este necesar să se amintească faptul că printre obiectivele principale ale normelor de drept al Uniunii în materie de contracte de achiziții publice se numără cel de a asigura libertatea de circulație a serviciilor și deschiderea spre o concurență nenedaturată în toate statele membre. Pentru atingerea acestui dublu obiectiv, dreptul Uniunii aplică în special principiul egalității de tratament între ofertanți sau candidați și obligația de transparență care rezultă din acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2008, *Pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, Rep., p. I-4401, punctele 31 și 32, precum și jurisprudența citată). În ceea ce privește obligația de transparență, aceasta are ca scop, în esență, să garanteze că este înlăturat riscul de favoritism și de arbitrar din partea autorității contractante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2004, *Comisia/CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, Rec., p. I-3801, punctul 111). În ceea ce privește atribuirea contractelor de achiziții, articolul 2 din Directiva 2004/18 impune ca autoritățile contractante să respecte aceleași principii și obligații.
- 26 Acestea sunt considerațiile în lumina cărora trebuie să se răspundă la întrebările adresate Curții, examinând succesiv situația în care autoritatea contractantă apreciază că oferta este anormal de scăzută și cea în care apreciază că oferta este imprecisă sau nu este conformă cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini.

În ceea ce privește oferta anormal de scăzută

- 27 Este necesar să se amintească faptul că, potrivit articolului 55 din Directiva 2004/18, în cazul în care, pentru un anumit contract, sunt prezentate oferte care par anormal de scăzute în raport cu bunurile, lucrările sau serviciile prestate, autoritatea contractantă, înainte de a putea respinge respectivele oferte, „solicită, în scris, detalii privind elementele ofertei pe care le consideră relevante”.
- 28 Rezultă clar din aceste dispoziții, redactate în termeni imperativi, că legiuitorul Uniunii a înțeles să oblige autoritatea contractantă să verifice elementele ofertelor care prezintă un caracter anormal de scăzut impunându-i în acest scop obligația de a solicita candidaților să furnizeze dovezile necesare pentru a demonstra că aceste oferte sunt serioase (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 noiembrie 2001, *Lombardini și Mantovani*, C-285/99 și C-286/99, Rec., p. I-9233, punctele 46-49).

- 29 În consecință, existența unei dezbateri contradictorii efective, plasată într-un moment util în procedura de examinare a ofertelor, între autoritatea contractantă și candidat, în scopul ca acesta din urmă să poată demonstra că oferta sa este serioasă, constituie o cerință a Directivei 2004/18 în vederea evitării arbitrariului din partea autorității contractante și a garantării unei concurențe sănătoase între întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea Lombardini și Mantovani, citată anterior, punctul 57).
- 30 În această privință, trebuie să se amintească, pe de o parte, că, deși lista prevăzută la articolul 55 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2004/18 nu este exhaustivă, ea nu este totuși doar indicativă și nu acordă, așadar, autorităților contractante libertatea de a stabili care sunt elementele pertinente de luat în considerare înainte de a înlătura o ofertă care pare anormal de scăzută (Hotărârea din 23 aprilie 2009, Comisia/Belgia, C-292/07, punctul 159).
- 31 Pe de altă parte, efectul util al articolului 55 alineatul (1) din Directiva 2004/18 implică faptul că revine autorității contractante sarcina de a formula clar solicitarea adresată candidaților în cauză pentru a-i pune pe aceștia în măsură să justifice deplin și util caracterul serios al ofertelor lor.
- 32 Cu toate acestea, numai instanța națională are competența de a verifica, ținând seama de ansamblul înscrisurilor din dosar care îi sunt puse la dispoziție, dacă solicitarea de clarificare a permis candidaților în cauză să explice suficient elementele ofertei lor.
- 33 Pe de altă parte, articolul 55 din Directiva 2004/18 nu se opune în niciun caz unei dispoziții naționale precum articolul 42 alineatul 3 din Legea nr. 25/2006, care prevede în esență că, în cazul în care candidatul propune un preț anormal de scăzut, autoritatea contractantă îi solicită în scris clarificări cu privire la prețul propus, ci impune prezența unei astfel de dispoziții în legislația națională referitoare la contractele de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 161).
- 34 Prin urmare, articolul 55 din Directiva 2004/18 se opune în special poziției unei autorități contractante care ar pretinde, astfel cum evocă instanța de trimitere în a treia sa întrebare, că nu îi revine obligația de a solicita candidatului să clarifice un preț anormal de scăzut.

În ceea ce privește oferta imprecisă sau neconformă cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini

- 35 În această privință, trebuie să se arate că Directiva 2004/18 nu cuprinde, spre deosebire de ceea ce privește ofertele anormal de scăzute, nicio dispoziție care să prevadă explicit măsura care trebuie luată în urma constatării, de către autoritatea contractantă, în cadrul procedurii de cerere de ofertă restrânsă, că oferta unui candidat este imprecisă sau neconformă cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini.
- 36 Prin chiar natura sa, procedura de cerere de ofertă restrânsă presupune ca, odată efectuată selecția candidaților și odată depusă oferta acestora, aceasta din urmă să nu mai poată, în principiu, să fie modificată nici la inițiativa autorității contractante, nici la cea a candidatului. Astfel, principiul egalității de tratament între candidați și obligația de transparență care rezultă din acesta se opun, în cadrul acestei proceduri, oricărei negocieri între autoritatea contractantă și vreunul dintre candidați.
- 37 A permite autorității contractante să solicite unui candidat a cărui ofertă o apreciază a fi imprecisă sau neconformă cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini clarificări în această privință ar implica astfel riscul de a se considera că această autoritate contractantă, în cazul în care oferta candidatului respectiv ar fi în final reținută, a negociat în mod confidențial această ofertă, în detrimentul celorlalți candidați și cu încălcarea principiului egalității de tratament.

- 38 În plus, nu rezultă nici din articolul 2, nici din altă dispoziție din Directiva 2004/18, nici din principiul egalității de tratament, nici din obligația de transparență că, într-o astfel de situație, autoritatea contractantă ar fi obligată să contacteze candidații în cauză. Aceștia nu pot, de altfel, să critice faptul că autoritatea contractantă nu are nicio obligație în această privință, atât timp cât lipsa clarității ofertei nu rezultă decât dintr-o încălcare a obligației lor de diligență la redactarea acesteia, de care sunt ținuuți la fel ca ceilalți candidați.
- 39 Articolul 2 din Directiva 2004/18 nu se opune, așadar, inexistenței, într-o legislație națională, a unei dispoziții care să oblige autoritatea contractantă să solicite candidaților, într-o procedură de cerere de ofertă restrânsă, să clarifice ofertele lor în raport cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini înainte de a le respinge din cauza caracterului lor imprecis sau neconform cu aceste specificații.
- 40 Cu toate acestea, respectivul articol 2 nu se opune, mai precis, ca, în mod excepțional, datele referitoare la ofertă să poată fi corectate sau completate punctual, în special întrucât necesită vădit o simplă clarificare sau pentru a înlătura erori materiale evidente, cu condiția ca această modificare să nu determine propunerea, în realitate, a unei noi oferte. Articolul menționat nu se opune, așadar, nici ca în legislația națională să se prevadă o dispoziție precum articolul 42 alineatul 2 din Legea nr. 25/2006, potrivit căreia, în esență, autoritatea contractantă poate să solicite în scris candidaților să își clarifice oferta fără să solicite totuși sau să accepte vreo modificare a ofertei.
- 41 În cadrul exercitării puterii de apreciere de care dispune astfel autoritatea contractantă, revine acesteia din urmă sarcina de a trata diferiții candidați în mod egal și loial, astfel încât să nu se poată considera, la finalizarea procedurii de selecție a ofertelor și în raport cu rezultatul acesteia, că solicitarea de clarificare a favorizat sau a defavorizat nejustificat candidatul sau candidații care au făcut obiectul acestei solicitări.
- 42 Pentru a da un răspuns util instanței de trimitere, trebuie să se adauge că solicitarea de clarificare a ofertei nu poate interveni decât după ce autoritatea contractantă a luat cunoștință de ansamblul ofertelor (a se vedea în acest sens Hotărârea Lombardini și Mantovani, citată anterior, punctele 51 și 53).
- 43 Pe de altă parte, această cerere trebuie adresată în mod echivalent tuturor întreprinderilor care se află în aceeași situație, în lipsa unui motiv verificabil în mod obiectiv de natură să justifice un tratament diferențiat al candidaților în această privință, în special atunci când este necesar, în orice caz, în raport cu alte elemente, ca oferta să fie respinsă.
- 44 În plus, cererea menționată trebuie să privească toate aspectele ofertei care sunt imprecise sau neconforme cu specificațiile tehnice din caietul de sarcini fără ca autoritatea contractantă să poată înlătura oferta pentru lipsa clarității unui aspect al acesteia care nu a făcut obiectul acestei cereri.
- 45 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările instanței de trimitere în sensul că:
- articolul 55 din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că impune prezența în legislația națională a unei dispoziții precum articolul 42 alineatul 3 din Legea nr. 25/2006 care prevede în esență că, în cazul în care candidatul propune un preț anormal de scăzut, autoritatea contractantă îi solicită în scris clarificări cu privire la prețul propus. Instanța națională are competența de a verifica, ținând seama de ansamblul înscrisurilor din dosar care îi sunt puse la dispoziție, dacă solicitarea de clarificare a permis candidatului în cauză să explice suficient elementele ofertei sale;
 - articolul 55 din Directiva 2004/18 se opune poziției unei autorități contractante care ar considera că nu îi revine obligația de a solicita candidatului să clarifice un preț anormal de scăzut;

— articolul 2 din Directiva 2004/18 nu se opune unei dispoziții de drept național, precum articolul 42 alineatul 2 din Legea nr. 25/2006, potrivit căreia, în esență, autoritatea contractantă poate să solicite în scris candidaților să își clarifice oferta fără să solicite totuși sau să accepte vreo modificare a ofertei. În cadrul exercitării puterii de apreciere de care dispune astfel autoritatea contractantă, revine acesteia din urmă sarcina de a trata diferenții candidați în mod egal și loial, astfel încât să nu se poată considera, la finalizarea procedurii de selecție a ofertelor și în raport cu rezultatul acesteia, că solicitarea de clarificare a favorizat sau a defavorizat nejustificat candidatul sau candidații care au făcut obiectul acestei solicitări.

Cu privire la cererea de suspendare a efectelor hotărârii

- 46 Guvernul slovac a solicitat Curții să limiteze în timp efectele prezentei hotărâri în cazul în care ar interpreta principiile generale prevăzute la articolul 2 din Directiva 2004/18 în sensul că se deduce din acestea o obligație a autorității contractante de a solicita candidatului, în cadrul aprecierii conformității unei oferte cu cerințele referitoare la obiectul contractului, astfel cum sunt definite în caietul de sarcini, să își clarifice oferta.
- 47 Cu toate acestea, interpretarea articolului 2 din Directiva 2004/18, reținută în prezenta hotărâre, nu cuprinde o astfel de deducție. Prin urmare, cererea guvernului slovac a rămas, în orice caz, fără obiect.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 48 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 55 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii trebuie interpretat în sensul că impune prezența în legislația națională a unei dispoziții precum articolul 42 alineatul 3 din Legea slovacă nr. 25/2006 privind contractele de achiziții publice, în versiunea sa aplicabilă acțiunii principale, care prevede în esență că, în cazul în care candidatul propune un preț anormal de scăzut, autoritatea contractantă îi solicită în scris clarificări cu privire la prețul propus. Instanța națională are competența de a verifica, ținând seama de ansamblul înscrisurilor din dosar care îi sunt puse la dispoziție, dacă solicitarea de clarificare a permis candidatului în cauză să explice suficient elementele ofertei sale.

Articolul 55 din Directiva 2004/18 se opune poziției unei autorități contractante care ar considera că nu îi revine obligația de a solicita candidatului să clarifice un preț anormal de scăzut.

Articolul 2 din Directiva 2004/18 nu se opune unei dispoziții de drept național, precum articolul 42 alineatul 2 din Legea nr. 25/2006, potrivit căreia, în esență, autoritatea contractantă poate să solicite în scris candidaților să își clarifice oferta fără să solicite totuși sau să accepte vreo modificare a ofertei. În cadrul exercitării puterii de apreciere de care dispune astfel autoritatea contractantă, revine acesteia din urmă sarcina de a trata diferenții candidați în mod egal și loial, astfel încât să nu se poată considera, la finalizarea procedurii de selecție a ofertelor și în raport cu rezultatul acesteia, că solicitarea de clarificare a favorizat sau a defavorizat nejustificat candidatul sau candidații care au făcut obiectul acestei solicitări.

Semnături